

ABN AMRO

12 juli 2022

Stand van de Bouw

...de bouwsector in economisch perspectief

Paul Bisschop
Casper Wolf

Sectoreconoom Bouw en Vastgoed
Sectoranalist Bouw en Vastgoed

Stand van de Bouw – Dure bouwmaterialen en arbeidstekort baren zorgen

12 juli 2022

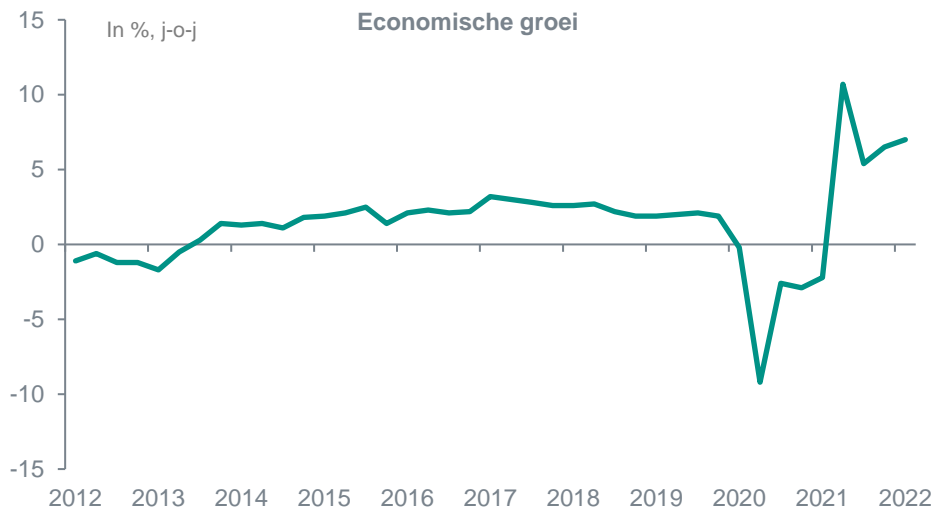
Inhoudsopgave		sheet
1 Macro-economie	▶ <u>Nederland en de woningmarkt</u>	3 en 4
2 Vertrouwensindicatoren	▶ <u>Belemmeringen bouwsector</u>	5
3 Woningbouw	▶ <u>Afgegeven vergunningen woningen</u>	6
4 Utiliteitsbouw	▶ <u>Ontwikkeling investeringen</u>	7
5 Gww	▶ <u>Investeringen infrastructuur gemeenten</u>	8
6 Omzetontwikkeling	▶ <u>Bouw naar grootte en aanverwante sectoren</u>	9 en 10
7 Bouwkosten	▶ <u>Ontwikkeling bouwkosten</u>	11
8 Bedrijven en personeel	▶ <u>Faillissementen, opheffingen, banen, vacatures</u>	12
9 Uitgelicht	▶ <u>Instroom bouwopleidingen</u>	13

A Appendix	▶ <u>Contactgegevens, disclaimer en extra informatie</u>	14

1 Macro-economie – Nederland

Economie herstelt zich; maar voortekenen voor een trage groei

	in %	2021	2022	2023
Bbp		5,0	3,0	1,3
Particuliere consumptie		3,5	3,8	1,0
Overheidsconsumptie		5,5	0,1	2,5
Investerings		3,5	2,4	2,3
Uitvoer		6,6	1,9	2,8
Invoer		5,1	1,7	3,2
Consumentenprijzen (CPI)		2,7	8,0	3,8
Lonen particuliere sector		2,2	2,8	3,2
Werkloosheid		4,3	3,8	4,2

► Herstel economie in tweede gedeelte 2021

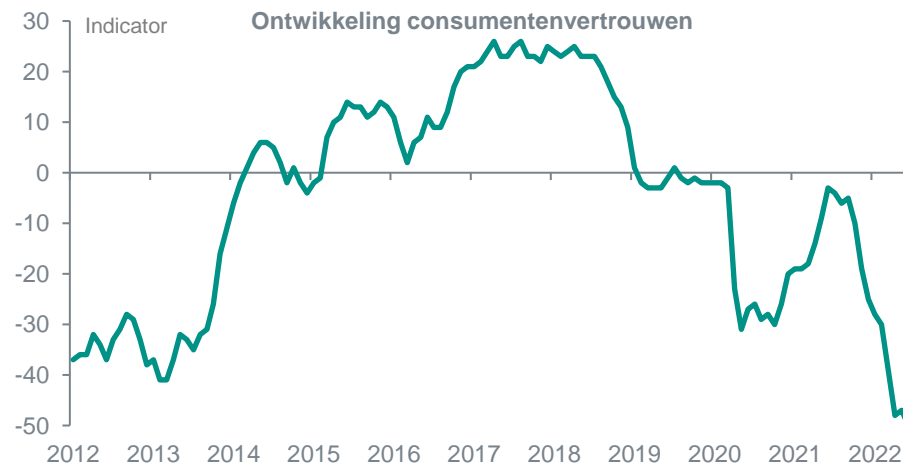
De laatste twee kwartalen van 2021 stonden in het teken van herstel, die in het tweede kwartaal van 2021 al was ingezet. Kwartaal 3 en 4 noteerden een jaar-op-jaar groei van respectievelijk 5,4 en 6,5 procent. In het eerste kwartaal van 2022 zette deze groei zich voort met 7 procent. De herstelcijfers gaan hand in hand met de afbouw van de coronarestricties, die ervoor zorgden dat de economie in 2020 en het begin 2021 kromp. Voor 2022 voorziet het Economisch Bureau van ABN AMRO een groei van 3,0 procent, gevolgd door een beperkte groei van 1,3 procent in 2023. Een daling in de particuliere consumptie als gevolg van hogere consumentenprijzen en een hogere rentestand liggen hieraan ten grondslag.

► Hoge inflatiecijfers, piek in 2022

2022 staat in het teken van hogere grondstof- en energieprijzen door een snel herstelde vraag na de coronadip en de inval van Rusland in Oekraïne. De verwachting is dat het totale inflatiecijfer in 2022 uitkomt op 8 procent. In 2023 is de hoge inflatie nog niet voorbij, als de grondstof- en energieprijzen doorwerken naar de gehele economie. Naar verwachting komt het inflatiecijfer in 2023 uit op 3,8 procent.

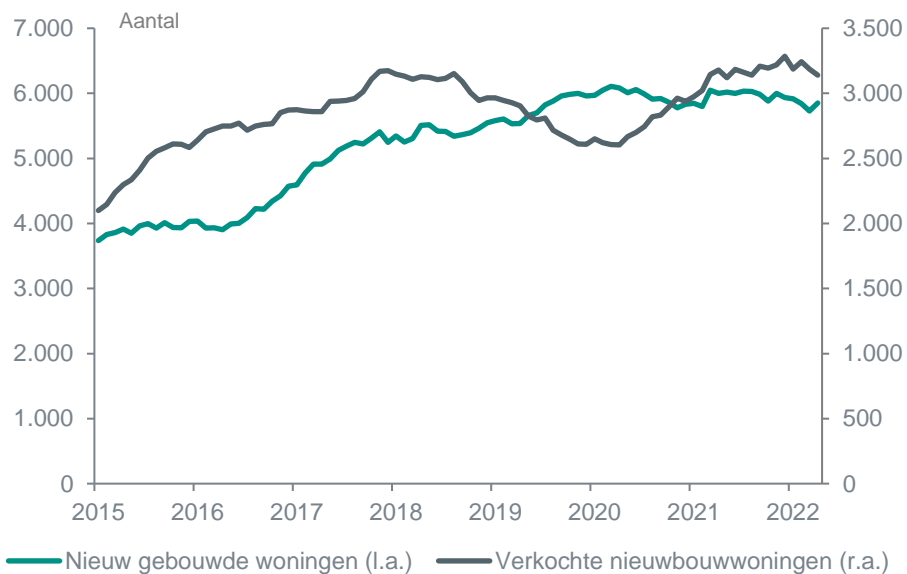
► Consumentenvertrouwen naar dieptepunt

Na een lichte opleving van het consumentenvertrouwen in de zomer van 2021, is het vertrouwen in het voorjaar van 2022 gedaald naar een dieptepunt. Sinds het begin van de metingen in 1986 is het consumentenvertrouwen niet zo laag geweest als in juni 2022, toen de indicator op -50 stond. Consumenten zijn ook negatiever dan ooit over de mate waarin de huidige tijd een gunstige tijd is voor grote aankopen, zoals een huis.

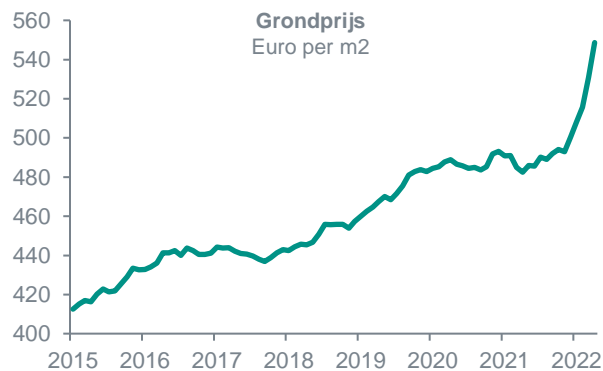
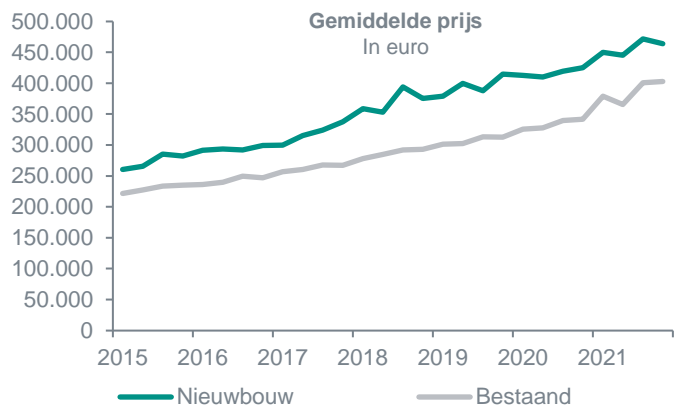

1 Macro-economie – woningmarkt

Stijging verkoop nieuwbouwwoningen lijkt ten einde, grondprijs stijgt naar grote hoogte

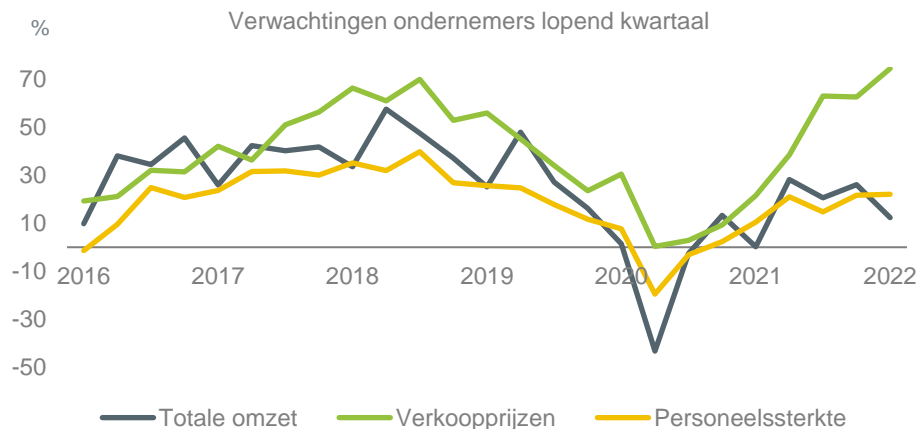

- ▶ De stijging van het aantal verkochte nieuwbouwwoningen lijkt voorlopig tot een einde te zijn gekomen. In de eerste vier maanden van 2022 werden 13 procent minder nieuwbouwwoningen verkocht dan in dezelfde periode in 2021. Met een stijgende rente zal naar verwachting ook het aantal transacties de komende periode lager zijn.
- ▶ Wanneer het aantal transacties afneemt, heeft dat uiteindelijk ook zijn weerslag in een lagere gemiddelde prijs van koopwoningen. In het vierde kwartaal van 2022 zien we dat de prijzen van zowel nieuwbouw als bestaande huizen licht zijn gedaald. De gemiddelde prijs van een nieuwbouwwoning was in het vierde kwartaal 464 duizend euro, van een bestaande woning 403 duizend euro.
- ▶ In recente maanden steeg de grondprijs hard. In april 2022 bedroeg de gemiddelde grondprijs 549 euro per vierkante meter, 14 procent hoger dan een jaar eerder. De stijging in grondprijs geeft aan dat de verkoopprijzen van vastgoed sterk gestegen zijn.
- ▶ Genoemde ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat het vertrouwen in de woningmarkt weer onder de 100 is gezakt. Dat wil zeggen dat consumenten gemiddeld genomen in een negatieve stemming zijn als het gaat om de woningmarkt. De markt verschuift van een verkopersmarkt richting een kopersmarkt.

2 Vertrouwensindicatoren

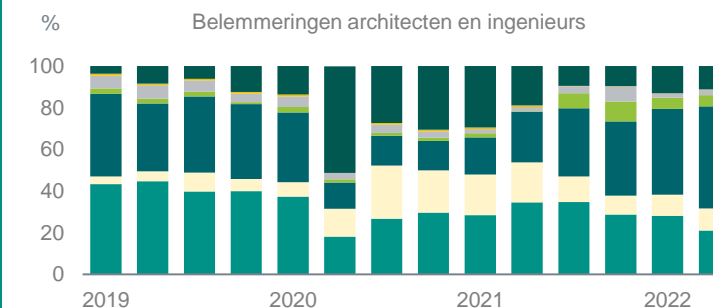
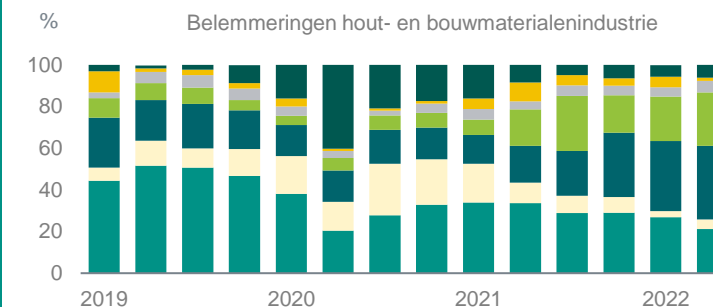
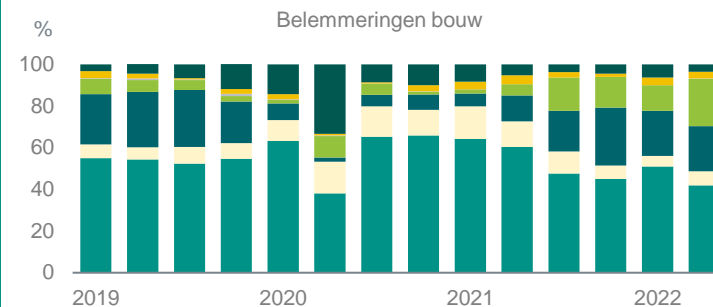
Bouwondernemers overwegend positief, maar steeds vaker belemmeringen

- ▶ Ondernemers in de bouw zijn begin 2022 overwegend positief over de totale omzet en de personeelssterkte. De positieve stemming over de omzet lijkt wel iets te zijn gedaald ten opzichte van het laatste kwartaal van 2021. Ten aanzien van de verkoopprijzen zijn de ondernemers behoorlijk eensgezind: per saldo is bijna driekwart van de ondernemers positief hierover. De stemming rond verkoopprijzen komt daarmee hoger uit dan de laatste recente piek in het derde kwartaal van 2018.
- ▶ Het aandeel bouwondernemers dat geen belemmeringen ervaart, is de afgelopen periode licht gedaald. Steeds meer ondernemers geven aan belemmeringen te ervaren in productiemiddelen, materiaal en ruimte. In het tweede kwartaal van 2022 gold dit voor 23 procent, tegenover 12 procent een kwartaal daarvoor.
- ▶ Ook in de hout- en bouwmaterialenindustrie ervaren ondernemers vaker problemen rondom productiemiddelen, materiaal en ruimte (26 procent in het 2^e kwartaal). Daarnaast is bij steeds meer ondernemers het gebrek aan voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten voelbaar. 35 procent van de ondernemers in de hout- en bouwmaterialenindustrie ervoer hierin problemen in het tweede kwartaal van 2022.
- ▶ Ook architecten en ingenieurs worden met name belemmert door een tekort aan arbeidskrachten. 49 procent van de architecten- en ingenieursbureaus ervoer hierin in het tweede kwartaal van 2022 belemmeringen. Een jaar eerder was dit nog een kwart. De factor 'Onvoldoende vraag' speelt daarentegen voor steeds minder ondernemers een rol.

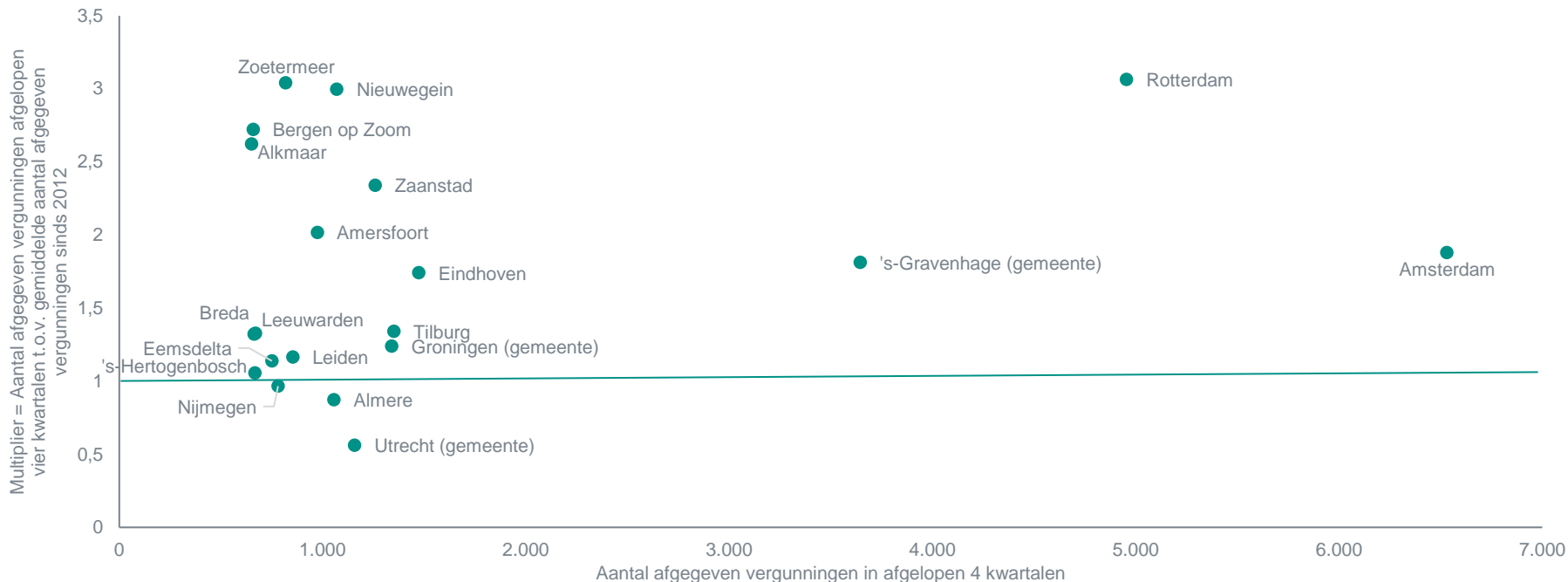
Ervaren belemmeringen bij bedrijven in de bouwkolom (in % op kwartaalbasis)

- Andere oorzaken
- Weersomstandigheden
- Financiële beperkingen
- Productiemiddelen, materiaal, ruimte
- Tekort aan arbeidskrachten
- Onvoldoende vraag
- Geen belemmeringen

3 Woningbouw – nieuwbouwwoningen naar regio

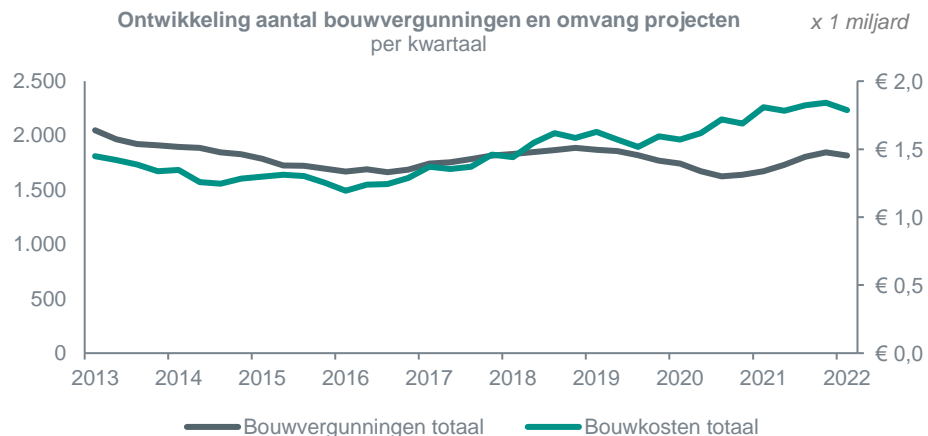
Meer vergunningen voor nieuwe woningen, regionale spreiding is groot

- ▶ Het aantal woningen waarvoor een vergunning is afgegeven steeg in de afgelopen vier kwartalen met 4,1 procent ten opzichte van de vier kwartalen daarvoor. In totaal werden voor 69.389 nieuwe woningen vergunningen afgegeven. De grootste stijging over deze periode was in vergunningen voor koopwoningen.
- ▶ De meest recente kwartaalcijfers laten een ander beeld zien: in het eerste kwartaal van 2022 daalde het aantal afgegeven vergunningen voor koopwoningen met 30 procent in vergelijking met een jaar eerder. Het aantal vergunningen voor huurwoningen steeg in het eerste kwartaal juist met 10 procent in vergelijking met een jaar eerder. In totaal gaat het om een daling van 4,6 procent in het aantal vergunningen.
- ▶ De meeste vergunningen werden afgegeven in de grote steden zoals Den Haag, Rotterdam en Amsterdam. Het aantal in deze steden ligt ruim boven het gemiddelde aantal vergunningen in de afgelopen jaren; in Den Haag is het aantal 80 procent hoger dan het langjarig gemiddelde, in Amsterdam 88 procent hoger en in Rotterdam 206 procent hoger.
- ▶ Naast Rotterdam zijn er relatief veel vergunningen afgegeven in Zoetermeer, Nieuwegein, Bergen op Zoom, Alkmaar, Zaanstad en Amersfoort. Voor al deze plaatsen was het aantal afgegeven vergunningen minimaal tweemaal zo hoog als gemiddeld in de periode van 2012 tot nu.

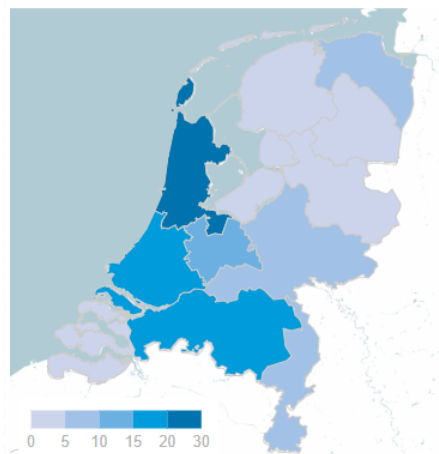
4 Utiliteitsbouw – investeringen

Afname investeringen utiliteitsgebouwen, investeringen kantoren herstellen

Aandeel utiliteitsbouw oplevering 2022 (resterend) of 2023

Aandeel per provincie naar bouwkosten op te leveren bouwprojecten reeds vergund of in aanbouw zijnde

Ontwikkeling afgelopen vier kwartalen

Nieuwbouw Verbouw

	Nieuwbouw	Verbouw
Utiliteitsbouw	-4,1%	6,1%
Hallen, loodsen, kassen en stallen	-12,5%	23,5%
Kantoren	17,8%	3,5%
Winkels	12,4%	-21,8%
Scholen	-10,6%	-9,4%
Overige bedrijfsgebouwen	-1,9%	8,9%

▶ Investeringen in utiliteitsgebouwen groeien niet verder

De investeringen in de utiliteitsbouw (nieuwbouw en renovatie) groeien niet verder. De afgegeven vergunningen over de meest recente vier kwartalen (2021Q2 tot en met 2022Q1) daalden met 1,2 procent tot 7,15 miljard euro in vergelijking met dezelfde periode een jaar eerder. Bij nieuwbouwprojecten is een daling te zien van 4,1 procent. De groei is vooral te zien bij de verbouw van utiliteitsgebouwen (+6,1 procent). De totale krimp is met name zichtbaar in het westen van het land (-13,8 procent), al wordt nog altijd meer dan 40 procent van de investeringen in de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland gedaan. De investeringen stijgen het sterkst in het zuiden (+19 procent), waar zo'n 27 procent van de investeringen wordt gedaan. In het noorden en oosten van het land is sprake van een lichte stijging van de investeringen, respectievelijk met 3,3 en 2,8 procent.

▶ Het aantal vergunningen stijgt wel verder

Het aantal vergunningen steeg met 8,7 procent in de afgelopen vier kwartalen tot en met het eerste kwartaal van 2022. Aangezien de investeringen licht dalen, betekent dat de gemiddelde omvang van de bouwvergunningen voor utiliteitsbouw daalt.

▶ Verbouwingen van industrieel en logistiek vastgoed worden populairder

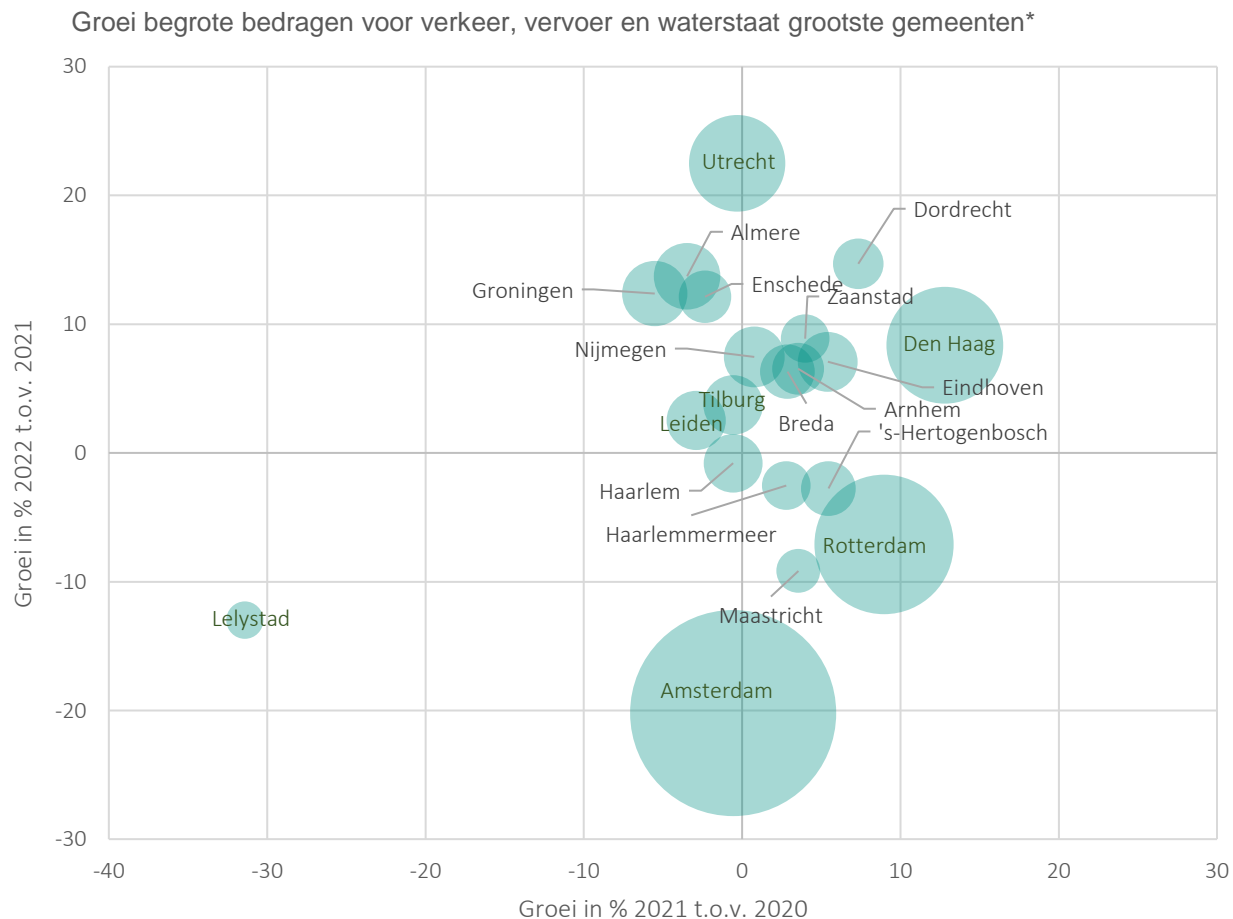
Het grootste deel van de investeringen wordt in de komende jaren gedaan in logistiek en industrieel vastgoed. De afgelopen vier kwartalen betroffen de investeringen 1,65 miljard euro, een daling van 3,9 procent in vergelijking met een jaar eerder. Dit is met name het gevolg van een daling in de nieuwbouw, mogelijk het gevolg van beperkt beschikbare grond ten behoeve van andere doeleinden dan woningbouw. Ondertussen blijft er wel veel vraag naar nieuwe distributiecentra en stadslogistiek door de sterke stijging van online winkelen. Met een leegstand van 2,5 procent is dit op frictieniveau. Verbouwingen van bestaande hallen worden daarom populairder.

▶ Investeringen in kantoren stijgen weer, minder investeringen in winkels

De investeringen in kantoren stijgen met tien procent. Een jaar eerder was er juist nog sprake van een krimp van meer dan een kwart. Dat betekent dat de investeringen nog niet op het pre-coronaniveau zitten. De investeringen in winkels zakten wel verder weg. Het gaat om een krimp van 9,5 procent, met name veroorzaakt door een sterke krimp in verbouwingen van 22 procent. Dit komt mede doordat veel leegstaande winkels worden verbouwd naar gebouwen met een andere functie.

5 Gww – investeringen gemeenten

Meerendeel grote gemeenten trekt in 2022 meer uit voor infrastructurele projecten

*omvang bol geeft omvang begroting in 2022 weer

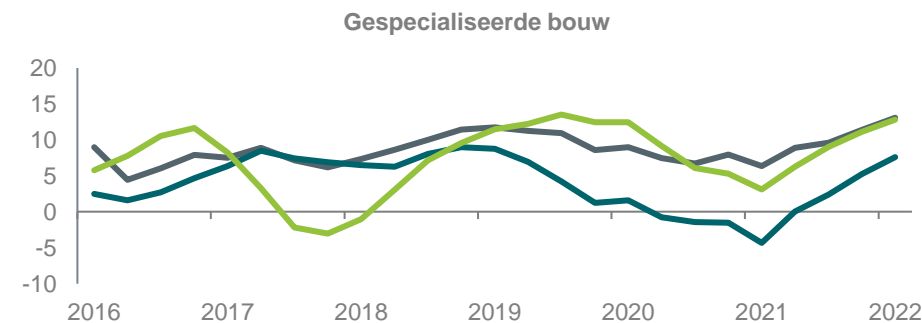
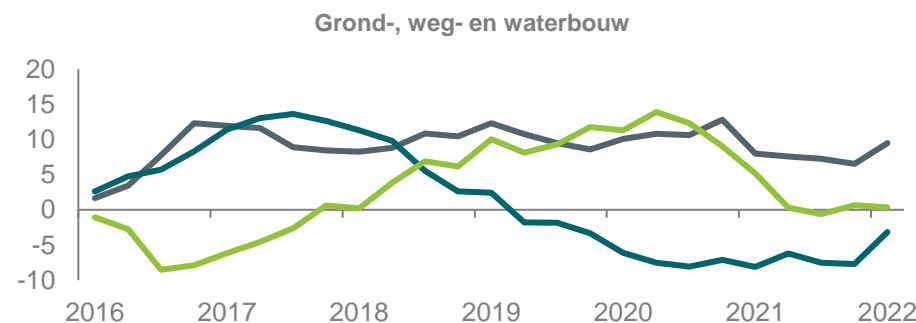
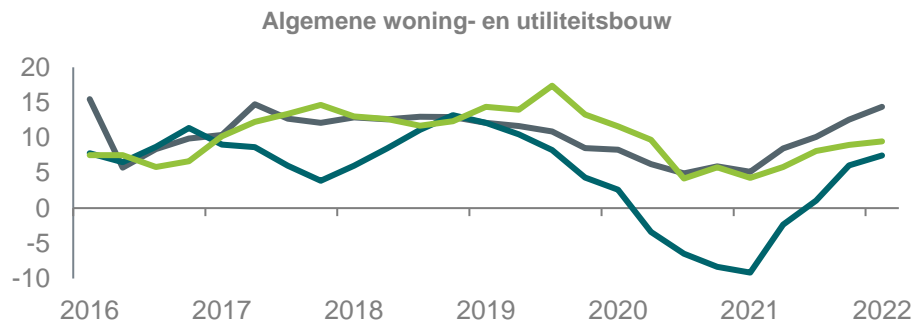
- ▶ In totaal hebben gemeenten voor 2022 iets meer dan 4 miljard begroot aan investeringen in verkeer, vervoer en waterstaat. Dat is 0,4 procent lager dan de begrote investeringen voor 2021. In de cijfers is geen rekening gehouden met inflatie. Dat betekent dat de begroting in 2022 in reële termen lager uitvalt dan in 2021. Ook is de in juni aangekondigde regionale investering van 1,2 miljard euro aan wegen, rotondes, bruggen en fietsroutes rondom nieuwe woningen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat hierin niet meegenomen.
- ▶ Ook investeren de losse gemeenten elk voor 2022 meer in verkeer, vervoer en waterstaat dan in 2021 (ongecorrigeerd). Dit geldt ook voor de grote gemeenten. Het valt te bezien of gemeenten de begrote middelen ook weten om te zetten in daadwerkelijke investeringen. De stikstofcrisis zorgt voor vertragingen in vergunningverlening van nieuwe infrastructurele projecten. Utrecht springt eruit, met een 22 procent hogere begroting in 2022 ten opzicht van 2021. Ook Dordrecht, Almere, Groningen en Enschede zetten in op meer investeringen in verkeer, vervoer en waterstaat. De begroting voor 2022 in Amsterdam is fors lager dan die voor 2021 (-20 procent). Ook Lelystad, Maastricht en Rotterdam voorzien minder investeringen in 2022 dan in 2021.
- ▶ Naar verhouding met het aantal inwoners worden in Amsterdam de meeste investeringen in verkeer, vervoer en waterstaat gedaan. Ook op de Waddeneilanden, in Harlingen en in Zandvoort zijn de begrote middelen voor verkeer, vervoer en waterstaat relatief hoog.

6 Omzetontwikkelingen – omvang bouwbedrijven

Omzetstijgingen bij de meeste organisaties; kleine en grote bouwbedrijven groeien harder

Groei omzet branches bouw naar omvang bedrijven (in % op maandbasis)

Legenda:
— = 1 tot 10 werkzame personen
— = 10 tot 100 werkzame personen
— = 100 of meer werkzame personen

► **Groei middelgrote bouwbedrijven blijft achter**
Gedurende 2021 heeft de omzet van middelgrote aannemers (10 tot 100 werknemers) in de woning- en utiliteitsbouw zich herstelt richting het ontwikkelingsniveau van kleine en grotere aannemers. Het herstel volgt op een langdurige periode van omzetsdalingen. De stikstofcrisis, de PFAS-problematiek en lagere investeringen en uitstel van projecten als gevolg van de coronacrisis raakten de middelgrote aannemers het hardst. Voor kleine (1 tot 10 personen) en grotere aannemers (100+ personen) betekende dit vanaf halverwege 2019 een tragere groei, bij de middelgrote aannemers zorgde dit voor een krimp. Bij aanvang van 2022 is er voor bedrijven van alle omvangen gemiddeld weer een omzetstijging te zien.

► **Minder sterke groei voor grote en kleine infrabouw**
Ook binnen de GWW hebben de middelgrote bedrijven (10 tot 100 personen) te maken met een lagere groei dan kleine (1 tot 10 personen) of grote bedrijven (100+ personen). De middelgrote bedrijven hebben sinds 2019 te maken met een omzetskrimp (-3 procent in het tweede kwartaal van 2022). De omzet van kleine bedrijven groeit nog steeds (9,5 procent in het tweede kwartaal van 2022), terwijl de omzet van grote bedrijven sinds het tweede kwartaal van 2021 gemiddeld op nul ligt. GWW-bedrijven hebben veel last van de stikstofcrisis. Door de recente ontwikkelingen wordt voor komend jaar dan ook geen sterke verbetering van de omzetontwikkeling verwacht.

Omzetgroei in gespecialiseerde bouw

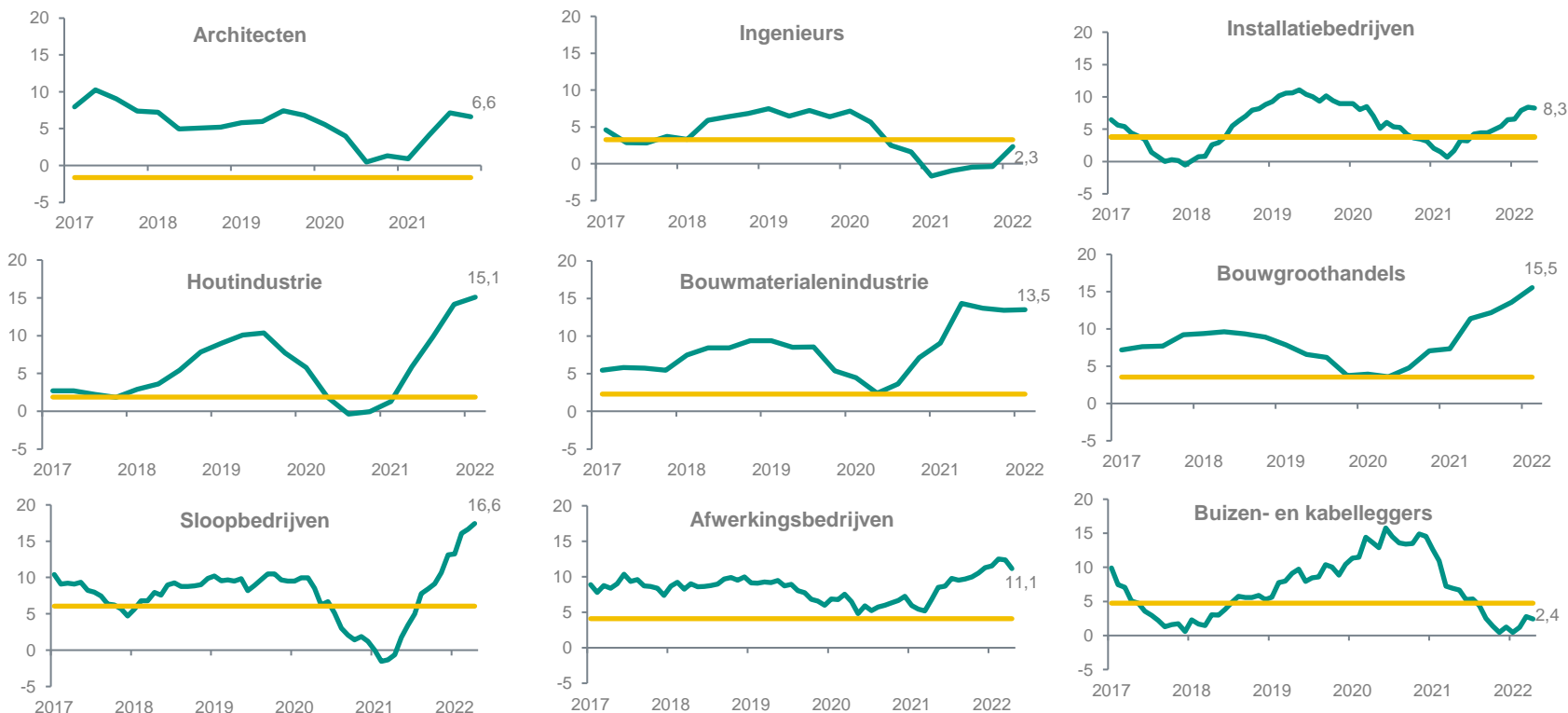
De omzetontwikkeling van kleine, middelgrote en grote bedrijven in de gespecialiseerde bouw vertoont vanaf eind 2019 grotendeels een vergelijkbaar patroon. De groei daalde tot het eerste kwartaal van 2021, om vervolgens tot het eerste kwartaal van 2022 weer te stijgen. Voor middelgrote bedrijven kwam de groei begin 2021 onder het nulpunt uit, wat een lichte krimp tot gevolg had. Sinds het derde kwartaal van 2021 is ook daar weer sprake van omzetgroei.

6 Omzetontwikkelingen – branches bouw

Omzetgroei zwakt verder af in meeste branches; uitgezonderd ingenieurs, bouwgroothandels en sloopbedrijven

Groei totale omzet branches bouw (in % op maandbasis)

Legenda:
 — = 12-mnd voortschrijdend gemiddelde (% groei j-o-j)
 — = lange termijn gemiddelde

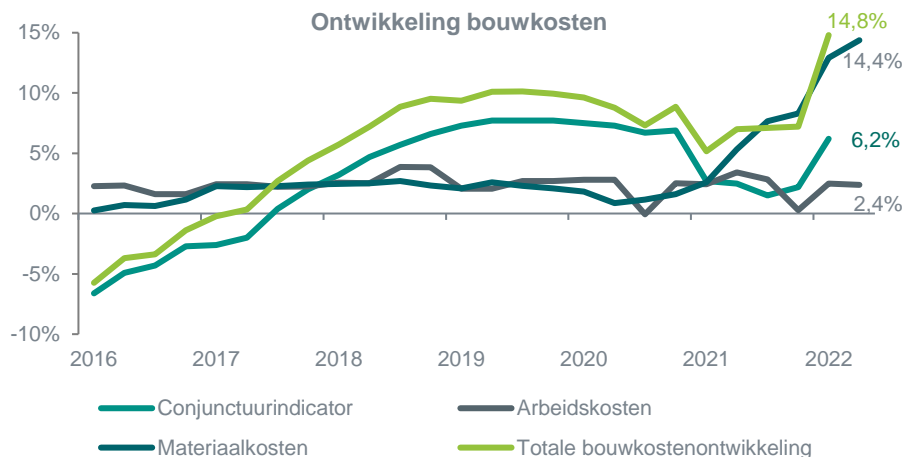

Omzet voorlopende branches hardst geraakt

- De omzetten van de bouwbranches stegen verder in de eerste maanden van 2022. Dit is een voorzetting van de reeds ingezette ontwikkeling in 2021. Voor bijna alle branches gaat het om een groei die hoger is dan het langjarig gemiddelde tussen 2012 en heden.
- De branches actief in de productie of handel van bouwmaterialen hadden met name sterke omzetcijfers. Deze omzetten stegen begin 2022 met 13,5 procent of meer. Dit is deels het gevolg van de sterk gestegen prijzen voor bouwmaterialen. Kijkend naar het volume, is er voor bouwmaterialenindustrie een sterke stijging van 19,9 procent in het eerste kwartaal. In de houtindustrie is echter sprake van een krimp van 8,2 procent in het eerste kwartaal van dit jaar. Dit volume wordt deels beperkt door aanvoerproblemen van onder andere hout en staal, als wel de stijgende kosten van hout.
- De omzetgroei in de architectenbranche daalt iets. Deze branche ligt vooraan in de bouwketen en kan een indicatie geven over de ontwikkeling van nieuwe opdrachten. In het eerste kwartaal van dit jaar nam de gemiddelde groei iets af naar 6,6 procent. De daling in opdrachten is onder andere het gevolg van de stijgende bouwkosten, hogere financieringsrentes en de belemmeringen in aanvoer van bouwproducten.

7 Bouwkosten

Bouwkosten stijgen hard door inhaalvraag, aanleg strategische voorraden, toevoerproblemen en hoge energieprijzen

▶ Harde stijging bouwkosten begin 2022

De bouwkosten stegen met bijna 15 procent in het eerste kwartaal van 2022 in vergelijking met het eerste kwartaal van 2021. De belangrijke veroorzaker hiervan zijn de stijgende kosten voor bouwmaterialen. Deze stegen met 14,4 procent in dezelfde periode. Tevens is er sprake van een conjunctuurcomponent, die steeg met ruim 6 procent begin dit jaar.

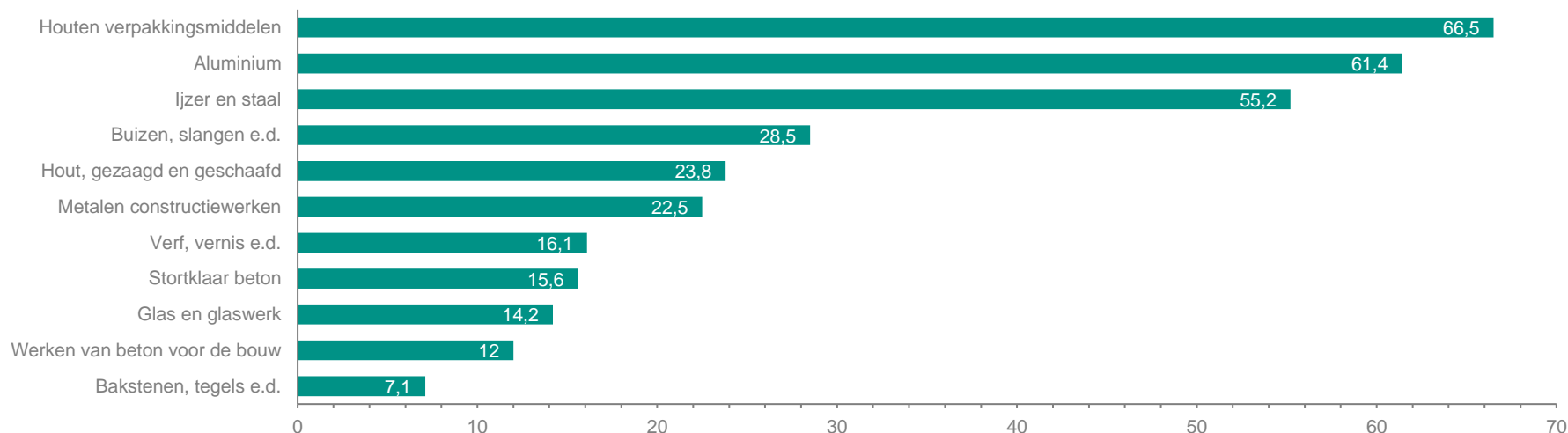
▶ Invoerprijzen stijgen hard

De stijgende materiaalkosten zijn het gevolg van de hogere energiekosten en belemmeringen in de aanvoer van materialen. Momenteel is de inval van Rusland in Oekraïne hiervan de belangrijkste oorzaak. Tevens zijn er aanhoudende problemen in de wereldwijde toeleverlijnen als gevolg van effecten van de coronapandemie. Zo was de stad Shanghai, de grootste stad van China, begin 2022 twee maanden grotendeels in lockdown. Kort nadat deze was beëindigd ging de stad in juni opnieuw in lockdown.

▶ Afzetprijzen voor hout en metaal stijgen het hardst

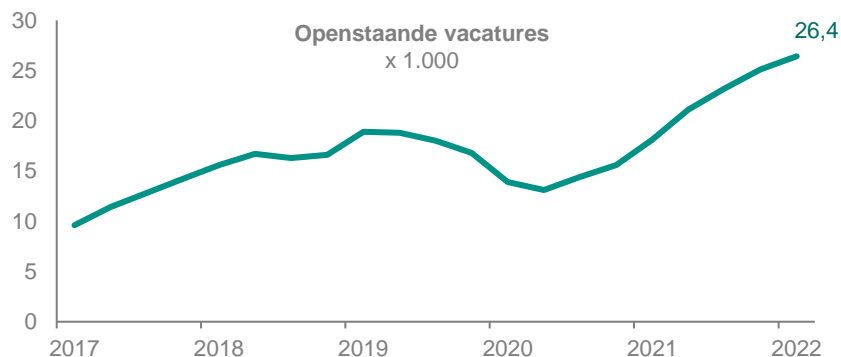
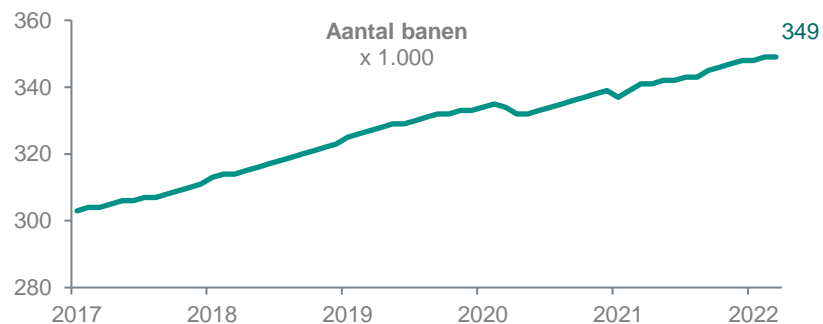
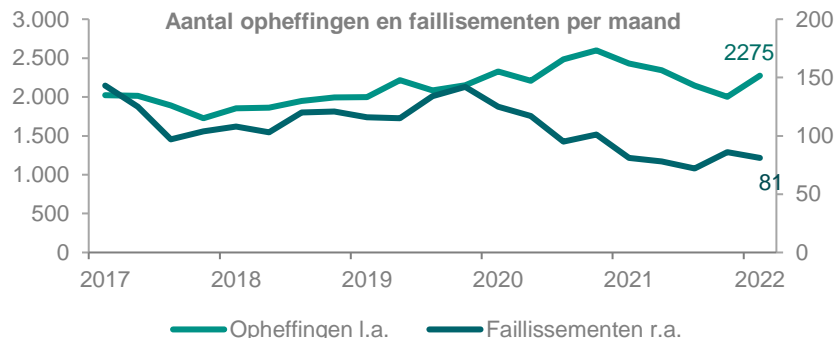
De producten gemaakt van hout en metaal stijgen nog altijd het hardst. Voor beide type producten geldt dat een significant deel afkomstig is uit Rusland en/of Oekraïne. Zo komt zes procent van het geïmporteerde hout uit een van deze landen en staan er meerdere grote aluminiumfabrieken in Oekraïne die nu zijn stilgelegd. Tevens stijgen de energiekosten, wat kosten opdrijvend is voor energie-intensieve producten zoals staal, cement, beton en glas.

Groei (%) afzetprijzen binnenland mei 2022 (j-o-j)

8 Bedrijven en personeel

Arbeidsmarkt in de bouw krapper dan ooit

▶ Aantal opheffingen stijgt weer

Het aantal opheffingen in de bouw is, na een periode van dalingen, in het eerste kwartaal van 2022 weer gestegen. Het aantal faillissementen daalde tot halverwege 2021, waarna er in het derde kwartaal weer een stijging plaatsvond. Sindsdien ligt het aantal faillissementen in de bouw stabiel rond 80 per kwartaal. Een verklaring voor de periode van dalende faillissementen vormen de steunpakketten in verband met corona. Per het tweede kwartaal van 2022 zijn dergelijke steunpakketten stopgezet. Aangezien de bouwkosten daarnaast sterk gestegen zijn, valt te verwachten dat het aantal faillissementen en opheffingen in het vervolg van 2022 zal oplopen. Het aantal faillissementen in mei 2022 geeft daarvoor een eerste aanwijzing: 35 bedrijven gingen failliet, een stijging van 94 procent ten opzichte van april 2022 en een stijging van 46 procent ten opzichte van mei 2021.

▶ Aantal banen in loondienst stijgt verder

Het aantal banen in de bouw is verder gestegen naar 349 duizend dienstverbanden. Dit betreft het aantal werknemers met een baan in loondienst. Gedeeltelijk is de stijging toe te schrijven aan de vervanging van uitzendkrachten. Het aantal uitzendkrachten in de bouw ligt sinds corona op een lager niveau dan voorheen. Door de coronasteunpakketten zijn er tegelijkertijd weinig banen verloren gegaan. Het aantal arbeidsjaren (voltijdsequivalenten) is gegroeid tot 319 duizend. Daarnaast zijn er in de bouw veel zelfstandigen actief: in de eerste helft van 2021 circa 175 duizend (*Monitor ZZP'ers Bouw, EIB*). Dit aantal groeide 8 procent ten opzichte van de tweede helft van 2021.

▶ Steeds meer openstaande vacatures

Het aantal openstaande vacatures in de bouw is gedurende 2021 en in het begin van 2022 verder opgelopen naar 26 duizend. De bouw heeft net als veel andere sectoren in de economie te maken met een zeer krappe arbeidsmarkt. Het tekort aan arbeidskrachten vormt voor veel bedrijven een belemmering in de productie, waardoor bedrijven de vraag niet bij kunnen benen. De bouw is volgens het UWV de sector waar de meeste vacatures moeilijk vervulbaar zijn (*Moeilijk vervulbare vacatures en behoud van personeel: ervaringen werkgevers, UWV*). Ruim driekwart van de vacatures die in 2021 in de bouw ontstonden, werd door werkgevers als 'moeilijk vervulbaar' gekwalificeerd. De problemen omtrent personeelsvoorziening nopen ondernemers om minder arbeidsintensief te werken. Een toenemende groep ondernemers slaagt hierin door de inzet van robots in de bouw, zo blijkt uit een [recent rapport van ABN AMRO](#).

9 Uitgelicht – Instroom mbo-opleidingen

Lichte stijging instroom in mbo-opleidingen bouw, daling totale instroom in domein Techniek en procesindustrie

Beroepsopleiding*	aantal 2021-2022	ontwikkeling 2017-2018 – 2021-2022
Tegelzetten	108	+112%
Stukadoren	124	+61%
Industrieel produceren met hout	86	+51%
Elektrotechnische systemen en installaties	61	+42%
Metselen	149	+33%
Schilderen	436	+32%
Koude- en klimaatsystemen	50	+32%
Mechatronische systemen	125	+28%
Timmeren	1.617	+24%
Dakdekken	53	+20%
Werktuigkundige installaties (montage)	785	+18%
Elektrotechnische installaties	1.507	+18%
Onderhoud- en verbouwbedrijf	267	+18%
Grond-, water- en wegenbouw	216	+9%
Meubels en (scheeps)interieurs maken	1.028	+8%
Machinisten	192	+3%
Specialist schilderen	85	-4%
Infratechniek	164	-5%
Metaalbewerken	896	-12%
Middenkader bouw en infra	1.265	-12%
Mechatronica	541	-15%
Middenkader engineering	1.999	-26%
Service- en onderhoudstechniek	239	-34%
Industriële processen	411	-37%

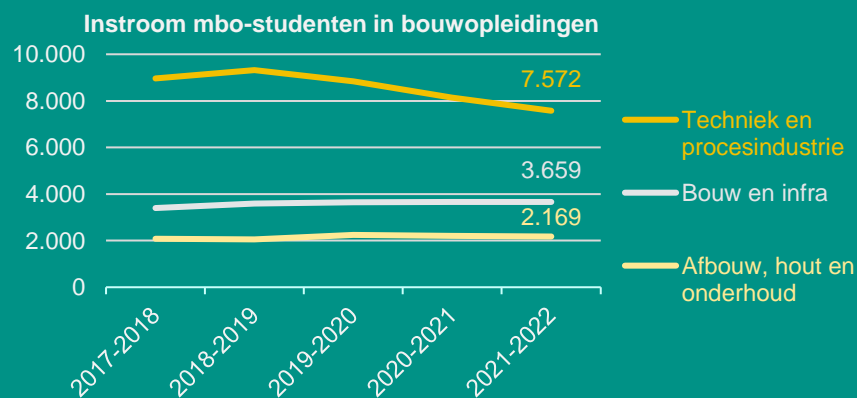
*alleen beroepsopleidingen met minimaal 50 studenten in 2021-2022 weergegeven

► Lichte stijging instroom in bouwopleidingen mbo

De afgelopen jaren is de instroom in mbo-opleidingen in het domein Afbouw, hout en onderhoud nauwelijks veranderd. Er is wel een verschuiving van BOL-opleidingen (vier dagen naar school, één dag stage) naar BBL-opleidingen (vier dagen werken, één dag naar school). Hetzelfde geldt voor instroom in mbo-opleidingen in het domein Bouw en infra, waar de totale instroom ten opzichte van 2017-2018 wel iets is toegenomen. De instroom in mbo-opleidingen in het domein Techniek en procesindustrie is sinds 2018-2019 fors gedaald. Deze opleidingen leiden niet alleen op voor de bouw, maar ook voor technische beroepen daarbuiten.

► Toename deelname timmeropleidingen

De toename in instroom in opleidingen voor tegelzetten is in de afgelopen vijf jaar het grootste geweest. Ook zijn er meer deelnemers in de opleidingen tot stukadoor en de opleiding industrieel produceren met hout. In absolute aantallen is de instroom in timmeropleidingen het hardste toegenomen (+318). Onder de krimpende opleidingen vallen met name opleidingen in het domein Techniek en procesindustrie. In absolute aantallen is de instroom in opleidingen middenkader engineering (-713), industriële processen (-237) en middenkader bouw en infra (-167) het hardste afgenomen.

A Appendix – Contactgegevens, disclaimer en extra informatie

Paul Bisschop

Sectoreconoom Bouw en Vastgoed

paul.bisschop@nl.abnamro.com

06 17 22 86 87

Casper Wolf

Sectoranalist Bouw en Vastgoed

casper.wolf@nl.abnamro.com

06 20 13 00 20

Disclaimer

This document has been prepared by ABN AMRO. It is solely intended to provide financial and general information on the sector developments in the Netherlands. The information in this document is strictly proprietary and is being supplied to you solely for your information. It may not (in whole or in part) be reproduced, distributed or passed to a third party or used for any other purposes than stated above. This document is informative in nature and does not constitute an offer of securities to the public, nor a solicitation to make such an offer.

No reliance may be placed for any purposes whatsoever on the information, opinions, forecasts and assumptions contained in the document or on its completeness, accuracy or fairness. No representation or warranty, express or implied, is given by or on behalf of ABN AMRO, or any of its directors, officers, agents, affiliates, group companies, or employees as to the accuracy or completeness of the information contained in this document and no liability is accepted for any loss, arising, directly or indirectly, from any use of such information. The views and opinions expressed herein may be subject to change at any given time and ABN AMRO is under no obligation to update the information contained in this document after the date thereof.

Before investing in any product of ABN AMRO Bank N.V., you should obtain information on various financial and other risks and any possible restrictions that you and your investments activities may encounter under applicable laws and regulations. If, after reading this document, you consider investing in a product, you are advised to discuss such an investment with your relationship manager or personal advisor and check whether the relevant product –considering the risks involved- is appropriate within your investment activities. The value of your investments may fluctuate. Past performance is no guarantee for future returns. ABN AMRO reserves the right to make amendments to this material.

© ABN AMRO, 2022

Teksten zijn afgesloten op 7 juli 2022